

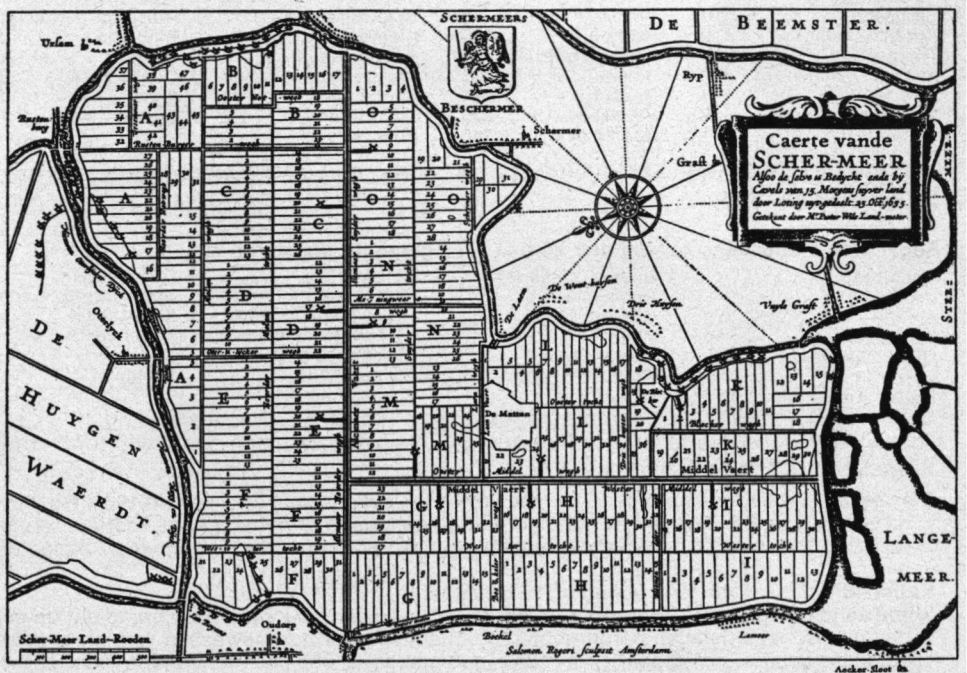
Inventarisatie van vogels in een droogmakerij

C. Eijerman

In Noord-Holland tussen Alkmaar en Purmerend in ligt het Schermereiland ook wel genoemd de Eilandspolder. Dit gebied ligt als het ware geklemd tussen twee droogmakerijen, de Beemster en de Schermeer of de Schermer zoals het ook wel genoemd wordt. Het Schermereiland is een oud veengebied dat omstreeks de twaalfde eeuw in cultuur gebracht is door middel van een stroken en blokverkaveling, zoals toen gebruikelijk was.

Afgezien van de rijkdom van flora en fauna is dit gebied ook landschappelijk bijzonder fraai. Naast dit Schermereiland bevindt zich aan de westzijde de polder De Schermeer, deze is drooggemalen in 1635. Deze polder is landschappelijk totaal anders van structuur, men ziet er namelijk kavels land van ± 10 ha, terwijl het gebied doorsneden is met rechte sloten.

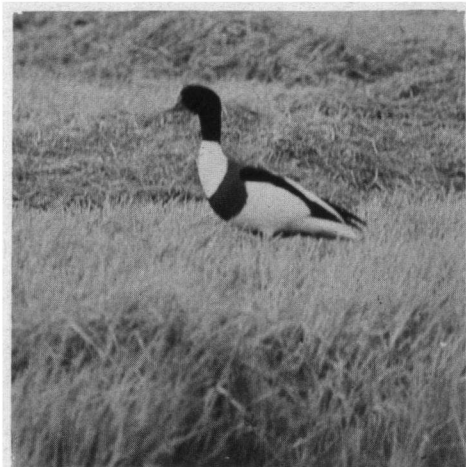
Als men op de dijk staat is het toch prettig om naar dit gebied te kijken omdat het nog niet mismaakt is door allerlei gebouwen, die er niet thuis horen en door de aanwezigheid van de 13 molens heeft dit land zijn eigen beking. Echter is het wel zo, dat dit gebied, dat 4750 ha groot is, helemaal agrarisch is en dan ook intensief gebruikt wordt door de boeren. Van de 4750 ha die de polder groot is, is ± 2750 ha weiland en 2000 ha akkerbouw, waarvan ± 350 ha ingezaaid is met winter tarwe. In maart van dit jaar stond ik op de Schermerringdijk bij een van de molens, toen er uit de richting Alkmaar een jongen en een meisje aan kwamen fietsen, allebei waren zij gewapend met een verrekijker en een fotoestel. Zij stopten en keken met hun kijker links de Eilandspolder in. Het meisje draaide zich op een zeker moment om en keek met haar verrekijker de polder De Schermeer in. Daar hoef je niet naar te kijken, zei de jongen tegen het meisje; want dat is een cultuursteppe. Samen stapten zij weer op en reden weer verder. Het strakke landschap met zijn kaarsrechte sloten had hun dermate afgeschrikt dat zij gauw weggingen.

Oude kaart uit 1635 van de Schermeer.

Nest van een Kluut in een sloot met onderbemaling
Dia: C. Eijerman.

Bergeend in de Schermer
Dia: C. Eijerman.

Dit was voor mij de reden om juist dit gebied dit jaar te inventariseren, want wij zijn gauw geneigd om elk natuurgebied, dat landschappelijk fraai is te inventariseren, maar een landbouwgebied waarin boeren met allerlei machines aan het werk zijn wordt gauw afgestoten. De resultaten van deze inventarisatie waren de volgende.

Aantal broedparen:

Fuut	1	Meerkoet	53	Huiszwaluw	30	Tijftjaf	1
Dodaars	1	Scholekster	95	Graspieper	121	Gr. Vliegenvanger	4
Blauwe Reiger	70	Kievit	430	Witte Kwikstaart	68	Koolmees	44
Wilde Eend	650	Kleine Plevier	3	Gele Kwikstaart	180	Pimpelmees	5
Wintertaling	4	Watersnip	2	Winterkoning	26	Boomkruiper	10
Zomertaling	1	Grutto	450	Heggenmus	3	Rietgors	11
Slobeend	134	Tureluur	135	Grote Lijster	3	Groenling	4
Kuifeend	137	Kemphaan	1	Zanglijster	4	Kneu	7
Tafeleend	1	Kluut	16	Merel	76	Vink	4
Bergeend	29	Visdiefje	3	Gekr. Roodstaart	3	Hulsmus	± 1100
Knobbelzwaan	9	Houtduif	105	Kleine Karekiet	4	Ringmus	31
Torenvalk	7	Turkse Tortel	4	Bosrietzanger	4	Spreeuw	± 1234
Patrijs	38	Steenuil	5	Rietzanger	1	Zwarte Kraai	43
Kwartel	3	Ransull	4	Spotvogel	72	Kauw	39
Waterhoen	32	Veldleeuwerik	235	Tuinfluit	2	Ekster	59
Waterral	1	Boerenzwaluw	240	Fitis	6		

Totaal 63 soorten, die voor een groot deel, onder andere de weidevogels, per nest geïnventariseerd zijn.

Regelmatische doortrekkers, die hier komen foerageren en pleisteren zijn:

Roerdomp	Blauwe Kiekendief	Witgatje	Zwarte Stern
Lepelaar	Boomvalk	Kemphaan	Grote Bonte Specht
Smient	Goudplevier	Grote Mantelmeeuw	Kramsvogel
Brilduiker	Wulp	Kleine Mantelmeeuw	Koperwiek
Grote Zaagbek	Zwarte Ruiter	Zilvermeeuw	Tapult
Buizerd	Groenpootruiter	Stormmeeuw	Paapje
Bruine Kiekendief	Oeverloper		

Als wij nu eens enige soorten onder de loep namen, dan zien wij toch enige interessante dingen namelijk;

Bergeend, 29 paar broedden daarvan, voor zover mij bekend was dit 2 paar in 1968. Op 2 paar na verdwijnen alle Bergeenden na de broedtijd en komen in het volgende voorjaar terug in de polder. De 4 overwinteraars foerageren en pleisteren hoofdzakelijk op het Alkmaardermeer.

Kuifeend 137 paar; in 1969 waren er 16 broedparen.

Wilde eend 650 paar. De boeren uit de polder schreeuwen vaak moord en brand dat de eenden uit het naastgelegen natuurgebied de Eilandspolder hun gewassen vernielen, echter dat in dit gebied ± 400 paar en in hun eigen gebied ± 650 paar eenden broeden, dat weten zij niet.

Kievit 430 paar; hoofdzakelijk broedend op de aardappelen en erwten-percelen.

Grutto 450 paar; hoofdzakelijk voorkomend op die percelen weiland die minder intensief gebruikt worden.

Tureluur 135 paar; opvallend is het dat deze vogel voor een groot deel broedt in de wintertarwe en dan bij voorkeur in die percelen waarnaast een sloot ligt met een onderbemaling, dus waar nog geen tien cm water in staat.

Kluut 16 paar; bovenstaand geldt ook voor deze vogel. De Kluut broedt zelfs in de onderkant van de sloot, 12 van de 16 paar.

Kleine Plevier 3 paar; deze vogel heeft een voorkeur voor de erwten. Ook voor hem geldt dat er ook een sloot met een onderbemaling naast zijn territorium moet liggen.

Gele Kwikstaart 180 paar; voor zeker 80% hebben deze vogels in de wintertarwe gebroed.

Zo ziet men toch dat wij ook wel eens te gauw oordelen, maar dat er in de moderne landbouw ook wel mogelijkheden zijn voor diverse vogelsoorten. De bodem van deze polder bestaat voor een gedeelte uit zware klei, matig zandige en lichte klei en enige kleine stukjes met humeuze tot venige klei op humeuze zware klei. Het westelijke gedeelte van de polder wat hoofdzakelijk weiland is, slechts incidenteel ligt hier en daar wat akkerbouw, daar is het chloridegehalte 1090 mg CL/L tot 3300 mg CL/L.

In die sloten waar de Kluten en de Kleine Plevieren foerageren daar was in maart van dit jaar het chloridegehalte tussen de 274 mg CL/L en de 588 CL/L. Deze bemonstering is gedaan op 12 maart 1974 door de Hoogheemraadschap van de Uitwaterende Sluizen in Kennemerland en West-Friesland. Het zomerpeil van deze polder is 4 meter - NAP, 4.15-NAP, 4.30-NAP, en 4.40 m.-NAP.

Afgezien dus van de onderbemaling is het peil van het water in de sloot 0.40 m tot 0.80 m - maaveld.

● C. Eljerman, Zuldelinde 62, Gr. Schermer.

Tuinvogels en hun zang

'Bewaarkaarten' bevatten acht maal meer illustratie en tekst dan men gewoonlijk op een prentbriefkaart aantreft. Ze zijn ook bedoeld als fraaie en informatieve kleine attentie die men niet na verloop van tijd weggooit. In de tweede serie van vier 'bewaarkaarten' verscheen er nu een over 'Tuinvogels en hun zang' die gebruikt kan worden als wandkaart, ingelijste prent, zakgidsje of klein presentje voor een oudoom, een zieke tante, een neefje of een buurmeisje. De tekenaar Ken Lilly zorgde voor prachtige gekleurde tekeningen van 23 vogelsoorten die in een tuin kunnen worden verwacht met informatieve tekst over de zang van elke soort, meestijds bovendien in noten aangegeven. Deze serie bevat ook 'Strand en zee', 'Kruidenplanten en hun gebruik' en 'Wat bloemen betekenen'.

Prijs f 2,95 per stuk. Verkrijgbaar bij de boeken- kantoorboekhandel, warenhuizen en de uitgever Meulenhoff-Bruna b.v., afd. Stationery, Singel 516-518 (Bloemenmarkt), Amsterdam, postgiro 150 1333.

Aythya

In nummer 3 van de 15e jaargang (1976) van 'Aythya' van de Vogelwerkgroep van de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie schrijft Hans Drost over 'Het waterwild en de inrichting van het deltagebied', Bruno Ens over 'Landelijke Kader-Heka VWG in Flevo-land' en Leen van Marion over het 'Voorkomen van de Rouwkwikstaart in Nederland' (voorlopig verslag).

Administratie: Kees de Pater, Pastoor van Rossumstraat 14 bis, Hengelo (O.).

'Een Hagenaar en zijn vogels'

Het unieke boekje over de vogels in het algemeen en in de stad in het bijzonder 'Een Hagenaar en zijn vogels' door J. A. Nijkamp (reeds besproken in 'Het Vogeljaar' 23: 270) is voor geïnteresseerden nog verkrijgbaar bij de Vereniging voor Vogelbescherming 's-Gravenhage en Omstreken, afd. propaganda, Smidswater 19a, 's-Gravenhage, door storting van f 5,- (incl. verzendkosten) op gironummer 2031903 van bovenstaand adres.

Mevr. M. Spelberg.

CRM koopt delen van Biesbosch

Het ministerie van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk heeft een tweetal belangrijke natuurgebieden verworven in de zgn. Dordtsche en Sliedrechtse Biesbosch. Het gaat hier om de zgn. Otterpolder en het Engelbrechtsplekske, samen ongeveer 150 ha.

De aankoop van deze waterrijke gebieden - vaak naar het Engels 'wetlands' genoemd - valt samen met een ook in Nederland gevoerde campagne van de Raad van Europa die beoogt de bevolking te wijzen op het gevaar dat dergelijke gebieden lopen en de noodzaak deze veilig te stellen. De Otterpolder en het Engelbrechtsplekske zijn vooral belangrijk voor de weide- en watercvgels. De aankoop van deze gebieden moet dan ook worden gezien als een bijdrage aan de instandhouding van deze voor ons land zo kenmerkende vogelsoorten.